

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1215

B.A./B.Sc. 6th Semester

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—Three Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt any *five* questions. All questions carry 10 marks. Question No. 1 is compulsory.

1. (1) How many Matras, Talis and Khalis are there in Jhumra Tala ?
- (2) Who compiled Sri Guru Granth Sahib Ji ?
- (3) Name 12 Swaras of Pt. Vayankat Mukhi.
- (4) Define Uttar Raga.
- (5) Define Kan.
- (6) Write Aroh and Avroh of Raga Bhairvi.
- (7) To which Gharana Pt. Nikhil Banerjee was associated ?
- (8) Name any two Seasonal Ragas.
- (9) Which Swara is known as Adhavdarshak Swara ?
- (10) Name any Granth written by Pt. Vayankatmukhi. 1×10=10
2. What is the importance of Vadi Swara in fixing the time of Ragas ? Give examples. 10
3. Define Sahayak Nada. How do they generate ? 10
4. Write a Razakhani Gat, two toras and detailed description of Raga Vrindavani Sarang. 10

5. Write description and notation of Dhamar Tala in Ekgun and Dugun Layakar. 10
6. Define and explain the following :
 (1) Murki
 (2) Baaj. 10
7. Give a brief life sketch and contribution of Pt. Panna Lal Ghosh towards Indian Music. 10
8. What is the role of media in popularising Indian Music ? 10

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

1. (1) ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹਨ ?
 (2) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ?
 (3) ਪੰ. ਵਿਅੰਕਟਮੁਖੀ ਦੇ 12 ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 (4) ਉਤਰ ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
 (5) ਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
 (6) ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ ਦਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੋ।
 (7) ਪੰ. ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ ਕਿਸ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ?
 (8) ਕਿਸੀ ਦੇ ਮੌਸਮੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 (9) ਕਿਹੜਾ ਸਵਰ ਅਧਵਦਰਸ਼ਕ ਸਵਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
 (10) ਪੰ. ਵਿਅੰਕਟਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। 1×10=10
2. ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਦੀ ਸਵਰ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ। 10

3. ਸਹਾਇਕ ਨਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? 10
4. ਰਾਗ ਵਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪਰਿਚਯ, ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਅਤੇ 2 ਤੋੜੇ ਲਿਖੋ। 10
5. ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਅਤੇ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਇਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗਣ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 10
6. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :-
(1) ਮੁਰਕੀ
(2) ਬਾਜ 10
7. ਪੰ. ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਬਿਉਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10
8. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 10

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ उत्तर दें। सभी प्रश्नों के 10 अंक हैं। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है।

1. (1) झूमरा ताल में कितनी मात्राएँ, ताली एवं खाली हैं ?
(2) श्री गुरु ग्रन्थ साहिब का संपादन किसने किया ?
(3) पं. व्यंकटमुखी के 12 स्वरों के नाम लिखें।
(4) उत्तर राग की परिभाषा लिखें।
(5) 'कण' की परिभाषा दें।
(6) भैरवी राग का आरोह-अवरोह लिखें।
(7) पं. निखिल बैनर्जी किस घराने से संबंध रखते हैं ?
(8) किन्हीं दो मौसमी रागों के नाम लिखें।

(9) कौनसा स्वर 'अध्वदर्शक स्वर' के नाम से जाना जाता है ?

(10) पं. व्यंकटमुखी द्वारा रचित किसी एक ग्रन्थ का नाम लिखें। 1×10=10

2. रागों का समय निर्धारित करने में 'वादी' स्वर का क्या महत्व है ? उदाहरण दें। 10

3. सहायक नाद की परिभाषा दें। ये कैसे उत्पन्न होते हैं ? 10

4. राग वृंदावनी सारंग का विस्तृत परिचय, रजाखानी गत एवं दो तोड़े लिखें। 10

5. धमार ताल की परिभाषा एवं ताल लिपि एकगुण और दुगुण लयकारियों में लिखें। 10

6. निम्नलिखित को परिभाषित करके, व्याख्या करें :

(1) मुरकी

(2) बाज। 10

7. पं. पन्ना लाल घोष का संक्षिप्त जीवन ब्यौरा एवं भारतीय संगीत प्रति देन का वर्णन करें।

8. भारतीय संगीत को प्रचारित करने में मीडिया की क्या भूमिका है ? 10